

RAPPORT

Ett Sverige fyllt av entreprenörskap och företag

2009-03-25

Förord

Detta program har tagits fram av en arbetsgrupp tillsatt av Folkpartiets partiledning, inom ramen för de direktiv som lämnats. Arbetsgruppen har bestått av Karin Pilsäter, ordförande, Tina Acketoft, Kävlinge, Björn Andersson, Gävle, Agneta Berliner, Västerås, Ann-Cathrine Fogelgren, Göteborg och Claes Jägevall, Tibro.

Ett led i arbetsprocessen har varit att anordna en Företagarriksdag den 14 februari 2009, vid vilken ett femtiotal företagare och i företagsamheten engagerade diskuterade gruppens förslag och värdefulla bidrag till slutprodukten lämnades. Likaså har synpunkter kunnat lämnas via ordförande, Karin Pilsäters Rådgivarbrev. Programmet diskuterades på ett seminarium vid Folkpartiets Kommunala Riksmöte 8 mars.

Utöver detta har givetvis mycket information och synpunkter framkommit i de otaliga företagsbesök och andra diskussioner som gruppens medlemmar haft i sitt arbete. Ett särskilt tack ska riktas till professor Pontus Braunerhjelm, VD Forum för småföretagsforskning, docent Dan Johansson, Ratio, professor Magnus Henrekson, VD Institutet för Näringslivsforskning och Monica Renstig, VD Womens Business Research Institute för värdefulla synpunkter och bidrag till vårt arbete.

Stockholm 2009-03-25

Karin Pilsäter
Ordförande

Inledning

Att förverkliga en idé om en födkrok eller ett globalt framgångsrikt gasellföretag handlar först och främst om människors frihet att forma sina liv och sin vardag, förverkliga drömmar. Att kunna försörja sig själv och också ge jobb och försörjning till andra.

För samhället som helhet är välbefinnande och trygghet helt beroende av att många människor kan förverkliga de idéerna och drömmarna. Det är bara genom att många människor arbetar i framgångsrika företag som inkomsterna räcker till för både dem själva och de offentligt finansierade verksamheter och transfereringar vi vill ha.

Utmaningar för Sverige saknas inte. Just nu, i tid av global finanskris och lågkonjunktur blir det extra tydligt att Sverige är en liten öppen ekonomi. Globaliseringen är en stor utmaning med ny lokaliseringslogik, kunskapstävlan och ömsesidigt beroende. Rätt hanterat kan Sverige bli vinnare.

Detta är inte ett program för att på kortare sikt möta den ekonomiska krisen utan för att långsiktigt ge Sverige bra förutsättningar. För att den privata sektorn ska kunna växa långsiktigt måste nya företag och nya företagare, nya entreprenörer, hela tiden tillkomma.

Begreppet entreprenör är vidare än företagare. Med entreprenör avses någon som ser nya affärsmöjligheter, nya kombinationer, nya marknader. För att det ska ske krävs bl.a. ett samhällsklimat som uppmuntrar entreprenörskap. Samtidigt måste det finnas ett gott ekonomiskt klimat med bra skatteregler och fungerande finansiella marknader. Entreprenörskap tar sig i allmänhet uttryck i företagande. En som har nya idéer om hur man tillgodoser behov realiserar sina idéer genom företagande. Vi vill att entreprenörer ska tjäna på att ta dessa risker.

Ett antal för entreprenörskap och företagande centrala områden behandlas inte i detta program. Några viktiga exempel på det är utbildningspolitiken som bearbetas av en parallell arbetsgrupp. Arbetsmarknadsfrågorna, inklusive arbetsrätten är också av central betydelse och bereds enligt föregående landsmötes beslut nu i en separat arbetsgrupp.

Innehållsförteckning

Förord.....	2
Inledning.....	3
Innehållsförteckning.....	4
Arbetsgruppens förslag i punktform	5
En nationell entreprenörskapspolitik.....	8
Attraktiva Sverige - ”Industripolitik 3.0”.....	9
Ett kunskapsdrivet företagande	11
Kapital för innovation och tillväxt	12
Balans mellan risk och vinst.....	14
Skatter.....	16
Tillväxt och internationalisering	17
Konkurrens	18
Mindre krångel	20
Entreprenörskap i skolan.....	20

Arbetsgruppens förslag i punktform

Behovet av entreprenörer och företagare

1. Sverige behöver en samlad strategi för entreprenörskap och företagande med fokus på växande, innovativa företag och med utgångspunkt i de krav och utmaningar som globaliseringen ger.
2. Sätt upp målet att Sverige ska ha det bästa klimatet för innovativa företag i de internationella jämförelser som görs av renommierade organisationer.
3. Näringspolitik och företagsfrämjande åtgärder ska systematiskt utvärderas.
4. Statens insatser bör renodlas och antalet överlappande aktörer minskas.
5. ”En dörr in” – det måste bli lättare att hitta rätt bland aktörer och myndigheter.

Attraktiva Sverige - ”Industripolitik 3.0”

6. En stark industripolitik för Sverige bör vara en bred politik som levererar gynnsamma förutsättningar för kunskapsintensiva verksamheter i allmänhet.
7. God utbildning, från förskola och grundskola till gymnasium, yrkesutbildning, kvalificerad yrkesutbildning, högre utbildning och forskning.
8. Den svenska kapitalbeskattningen bör ses över ur ett internationellt och ett ägarperspektiv för att skapa bra förutsättningar för både svenskt och utländskt ägande.
9. Genomför åtgärder som ökar tillgången på riskvilligt kapital i tidiga investeringsskedan.
10. Gör det mer förmånligt för företag att satsa på forskning och utveckling, bl.a. genom att införa en skatterabatt för forskningsinsatser.
11. Se till att utländska och svenska företag i Sverige har tillgång till kompetens de behöver, t.ex. genom reformerade expertskatteregler och högklassig spetsforskning.
12. Öppna upp för mer konkurrens inom offentligt finansierad verksamhet. Det skapar möjligheter för nya framgångsrika företag inom t.ex. vårdsektorn att frodas och växa.
13. Inför Euron – Sverige bör gå med i valutaunionen fullt ut.

Ett kunskapsdrivet företagande

14. Stärk industriforskningsinstituterna, organisatoriskt och med resurser.
15. Stärk forskningsprogrammet för de mindre företagen, Forska & Väx.
16. Inför en FoU-skatterabatt för kostnader för forskning och utveckling i företag.
17. Starta fler teknikparker och inkubatorer, även för entreprenörskap sprunget ur källor utanför högskolan.
18. Pröva att avdela en del av myndighetsanslagen till innovativ upphandling från mindre företag, ett svenskt SBIR-program.

Kapital för innovation och tillväxt

19. Sänk kapitalinkomstskatten.
20. Öka statens utbud av riskkapital i sådd- och tidiga faser.
21. Ge skatteincitament för satsningar på riskkapital genom riskkapitalavdrag
22. Fler affärsänglar - skjut upp reavinstbeskattning vid återinvestering i onoterade företag.
23. Utred möjligheten att låta den enskilda pensionsspararen placera av de egna PPM-medlen direkt i onoterade företag.
24. Lägga ut statlig finansiering ”på entreprenad” till privata aktörer såsom banker.

25. Bättre möjligheter att växa med egna pengar. Inför fri fondering upp till 5 miljoner kronor

Balans mellan risk och vinst

26. Låt alla företagare registrera sig som företagare i socialförsäkringen.
27. Öka valmöjligheterna när det gäller karensdagar upp till 360 dagar i sjukförsäkringen.
28. Inkomstbegreppet i sjukförsäkringen bör baseras på tidigare inkomster.
29. Gör det möjligt att överlåta tillfällig föräldrapenning för vård av barn även till tjänsteföretag.
30. Inför förenklat aktiebolag, med lägre krav på kapital.
31. Genomför förslag om enklare skuldsanering.

Skatter

32. Dags för en ny stor skattereform. Med avstamp i globaliseringens utmaningar för jobb och företagande behöver Sverige ta ett samlat grepp om skattesystemet.
33. Avskaffa "värnskatten" och sänk den statliga inkomstskatten.
34. Sänk kapitalinkomstbeskattningen.
35. Ta bort de skatteregler som drabbar fåmansbolagen (3:12-reglerna).
36. Sänk arbetsgivaravgifterna. Inför i ett första steg en reduktion på arbetsgivaravgiften på 10 procentenheter för de första 300 000 av lönesumman.
37. Förbättra villkoren för enskilda näringsidkare.
38. Förändra skattevillkor för personaloptioner så att nyckelpersonal kan rekryteras i företagen till rimliga kostnader.
39. Öka rättssäkerheten, bl.a. skattetilläggen och avskaffa företrädaransvaret för skattebetalningar.

Tillväxt och internationalisering

40. Uppmuntra internationellt företagande. Sverige ska strida för frihandeln i internationella organisationer.
41. Förstärk Exportrådets och Svensk Exportkredits m.fl. möjligheter till stöd för att öka de mindre företagens internationalisering.
42. Genomför fortsatta insatser för att få fler företag att etablera sig i Sverige.
43. För att underlätta rekrytering av spetskompetens bör en förenkling, breddning och förlängning av expertskatten införas.

Konkurrens

44. Ökad konkurrens genom fler producenter av offentligfinansierade tjänster.
45. Stoppa statliga och kommunala myndigheters näringsverksamhet som snedvrider konkurrensen. Inför lag om konfliktlösning mellan privat och offentlig säljverksamhet.
46. Korta handläggningstiderna i plan- och byggprocessen.
47. Övervaka den bristande konkurrensen i byggsektorn.
48. Eftersträva mindre upphandlingar som underlättar för små företag att delta och stärk upphandlingskompetensen i kommuner, landsting och staten.
49. Dela upp samägandet inom elproduktionen så att konkurrensförhållandena stärks.
50. Skapa förutsättningar för mer konkurrens och en gemensam nordisk marknad för el-tjänster till kund.

Mindre krångel

51. Intensifiera arbetet med att minska företagens administrativa börda med 25 procent.

Entreprenörskap i skolan

52. Utbildningens mål ska definieras om från att leda till anställningsbarhet till försörjning genom anställning eller företagande i skolans styrdokument.
53. Kompetensutveckling av lärare inom området entreprenörskap och entreprenöriellt lärande.
54. Ökad samverkan mellan skola och näringsliv.
55. Finansiellt stöd till organisationer som på ett framgångsrikt sätt arbetar med entreprenörskap i skolan, t ex Ung Företagsamhet, Snilleblixtarna med flera.
56. Alla gymnasieprogram ska ge utrymme för att inom ramen för ordinarie kurser använda undervisningsmetoden att prova på att starta och driva företag.

En nationell entreprenörskapspolitik

Sverige behöver både fler företagare och fler växande företag. Fler framgångsrika företag med god intjäningsförmåga. Vi behöver fler företag som är framgångsrika på internationella marknader. Fler företagare är naturligtvis inget fristående, kvantitativt mål i sig. Ett mål är att fler människor kan forma sitt liv och sin vardag efter eget önskemål. Många skulle vilja bli företagare. Det är också ett viktigt samhällsmål att fler företag startar och växer för att vi ska på ett bra sätt klara försörjning och välbefinnande. Vilka företag som kommer att bli de växande och framgångsrika kan man aldrig veta i förväg, ju fler som provar sina idéer, desto större sannolikhet att många lyckas.

Sverige saknar en samlad inriktning för en nationell entreprenörskapspolitik. Den omläggning av politiken som krävs på en lång rad delområden behöver ett samlat mål för att kunna realiseras. Fokus i en sådan inriktning ska vara på växande, innovativa företag med utgångspunkt i de krav och utmaningar som globaliseringen ger.

I Sverige är det ett stort antal myndigheter/institutioner som utför verksamhet i syfte att stötta företagande och entreprenörskap. Politiken är därmed relativt utspridd och samordningen komplex. Flest antal organisationer är aktiva när det gäller frågan om finansiering, medan ett relativt stort antal är aktiva inom någon form av rådgivning. Även i statens budget är programmen många och spridda. Aktörer och program är överlappande och svåröverskådliga. Både för användare och beslutsfattare.

I Sverige används olika definitioner av innovation och entreprenörskap i olika delar av systemet. Det behövs större konsensus i definitioner av problem och mål för att uppnå en mer samstämmig politik på området. En konsekvens av avsaknaden av definition är också att det är svårt att beräkna och identifiera kostnaderna för entreprenörs- och innovationspolitiken och att utvärdera resultaten. Det saknas också en systematisk utvärdering av olika program.

Det behövs därför fokus och en samlad inriktning för entreprenörskapspolitiken. De utmaningar Sverige står inför kräver att innovationskraft och växande företagande är huvudinriktning. Sverige bör sätta som mål att i internationella rankingar och mätningar vara ledande för innovativa företag.

De statliga insatserna för finansiering, rådgivning och ekonomiskt stöd bör renodlas mer. Systematisk utvärdering av politiken måste genomföras. På det viset kan de, i sammanhanget inte alls obetydliga, pengar som sammanlagt avsätts användas på ett betydligt mer ändamålsenligt och effektivt sätt. Det är vår övertygelse att merparten av de förslag som framförs i detta program kan mycket väl finansieras inom ramen för de anslag som finns för näringspolitiska åtgärder.

Det har varit naturligt i Sverige att föra diskussion om en mängd frågor, t.ex. vad gäller arbetsmarknaden, utifrån en anställds perspektiv. Ett företagarperspektiv behöver i större utsträckning föras in i bilden.

Högsta antal företag, företagare eller nystarter kan naturligtvis inte vara ett mål i sig men är ändå viktiga indikatorer på om de politiska redskapen fungerar och villkoren för entreprenörskap och växande företagande fungerar

- Sverige behöver en samlad strategi för entreprenörskap och företagande med fokus på växande, innovativa företag och med utgångspunkt i de krav och utmaningar som globaliseringen ger
- Sätt upp målet att Sverige ska ha det bästa klimatet för innovativa företag i de internationella jämförelser som görs av renommerade organisationer.
- Politiken ska systematiskt utvärderas
- Statens insatser bör renodlas och antalet överlappande aktörer minskas.
- ”En dörr in” – det måste bli lättare att hitta rätt bland aktörer och myndigheter

Attraktiva Sverige - ”Industripolitik 3.0”

I globaliseringens tidevarv blir konkurrensen knivskarp om lokalisering av verksamheter. Den globala finanskrisen och därmed kraftfulla lågkonjunkturen ställer globaliseringens utmaningar på sin spets. För att Sverige ska vara en attraktiv plats att lokalisera verksamheter som har högt kunskapsinnehåll, bra intjäningsförmåga och attraktiva arbetstillfällen krävs ständig utveckling. I den internationella lågkonjunkturens spår blir lokaliseringar också allt mer utsatta för konkurrens.

Lokaliseringens logik inom stora internationella koncerner har förändrats. Ett Sverige som sjuder av entreprenörskap och företagande måste också vara mycket attraktivt för verksamheter såsom huvudkontor, regionala huvudkontor, forsknings- och utvecklingsverksamhet. I regionerna är de större företagens lokalisering också mycket betydelsefulla för företagsklimat och villkor för mindre och medelstora företag. Därför måste villkoren vara attraktiva både för företagen och för människor, när dessa blir allt mer lätttröliga.

Det kräver att politiken på en rad områden ses genom internationella glasögon och inte bara ur ett snävt svenskt perspektiv och att villkoren är både stabila och goda.

Erfarenheterna av riktade stöd till vissa branscher på 1970- och 1980-talen visade på nackdelarna med en politik som gynnar vissa sektorer på bekostnad av andra, samt riskerna med att hålla en dödsdömd verksamhet under armarna. I en framgångsrik ekonomi måste det finnas ett omvandlingstryck som frigör resurser för nya produktiva verksamheter. En stark industripolitik måste därför vara bred och kunna leverera gynnsamma förutsättningar och ett gott klimat för kunskapsintensiv verksamhet i allmänhet. Det kan vara extra viktigt att komma ihåg i tider när många branscher ropar på staten för att få ekonomisk hjälp.

Det svenska näringslivet har redan i hög grad påverkats av globaliseringen. Allt fler företag har blivit utländskt ägda och allt fler i Sverige jobbar i utländska företag. Ett urholkat svenskt ägande kan minska transparensen i bolagen och minska det svenska inflytandet. Det blir därmed ännu viktigare att Sverige kan konkurrera på egna meriter om att vara den plats där villkoren är bäst för kunskapsintensiv verksamhet inom olika sektorer. Samtidigt kan utländskt ägande och etablering av dotterbolag till internationella också ha klara fördelar i form av kunskapsöverföring och att kunskapsintensiv verksamhet från andra länder också kan koncentreras till Sverige. Villkoren för utländsk etablering måste därför vara mycket goda.

Vi behöver också se över den svenska kapitalbeskattningen ur ett internationellt perspektiv och göra anpassningar i förhållande till nivåer i de länder vi främst konkurrerar med om etableringar, för att svenskt kapital inte ska missgynnas.

Tillgång till riskvilligt kapital är också viktigt för att nya framgångsrika verksamheter ska kunna få fäste och utvecklas. Borttagandet av förmögenhetsskatten har varit en viktig pusselbit för att förbättra tillgången på riskvilligt kapital i Sverige, men mer behöver göras. Bland annat så bör reavinsten få skjutas upp vid återinvestering i onoterade bolag och skatteincitamenten för satsning av riskkapital behöver bli förmånligare.

Det är många faktorer som påverkar globala företags beslut om lokalisering av olika verksamheter. Flera av dessa faktorer, såsom skatter och företagsklimat, berörs närmare i andra avsnitt. Att det finns tillgång på relevant kunskap och kompetens är förstås också en viktig faktor. Det är därför av vikt att de mer specialinriktade forskningsinstituten får tillräckliga resurser, att vi har spetsforskning i världsklass och att svensk utbildning generellt håller en internationellt hög nivå. Folkpartiet vill också att det ska bli förmånligare för företag att satsa på forskning genom att en skatterabatt införs för forskningssatsningar (se avsnittet om kunskapsdrivet företagande). För att uppmuntra små och medelstora företag att satsa på forskning och innovationer bör också forskningsprogrammet "Forska och väx" stärkas och bli mer omfattande. Regelverket för den s.k. expertskatten måste också ses över så att det blir enklare och mer attraktivt att ta hit sådan spetskompetens som inte finns i Sverige.

Det finns ett antal statliga aktörer som kan hjälpa till med bland annat riskkapital i olika skeden och med rådgivning, särskilt till mindre företag. Strukturen är dock fragmenterad och svåröverskådlig, vilket kan försvåra företagens användning av de befintliga tjänsterna samt gör den statliga verksamheten svårare att utvärdera. Den nuvarande strukturen bör därför ytterligare ses över och tydliga mål bör sättas upp för de organ som ska stötta innovation och företagande, så att all verksamheten drar åt samma håll. En "one-stop shop" som kan fungera som ett paraply för de statliga tjänsterna kan vara ett sätt att underlätta för företagen. Staten bör också se över hur de svenska bankerna kan involveras i att administrera och göra riskbedömningar för den typ av lån som Almi idag administrerar, där bankerna är med och delar risken för lånet med staten. Det kan öka den lokala kopplingen vid kreditgivning och ge kapitalsökande företag fler kreditmöjligheter.

Avregleringen av telemarknaden är ett bra exempel, som blev en viktig förutsättning för det svenska IT-undret men också i förlängningen för viktiga svenska exportframgångar inom t ex musikbranschen och dataspelsbranschen. Att öppna nya marknader för konkurrens och innovation kommer ge resultat som inte i förväg går att förutspå.

Väl fungerande marknader och goda konkurrensvillkor är viktigt för att vi ska kunna locka till oss nya aktörer och bli en attraktiv marknad för såväl svenska som utländska företag. Ytterligare valfrihetsreformer inom den offentliga sektorn är därför centrala. Mer konkurrens vad det gäller utförande och kvalitet och fler alternativ att välja mellan vad det gäller offentligt finansierade tjänster är bra för konsumenterna av välfärdstjänster, men stimulerar också näringslivet i positiv riktning. Det gör Sverige attraktivt för utländska företag i dessa branscher och ger svenska företag en bra hemmabas.

Sverige har idag en klar nackdel jämfört med de flesta andra "gamla" EU-länder vad det gäller att konkurrera om lokalisering av huvudkontor och investeringar. Det är att vi står utanför EMU och inte har Euron som valuta. Det ger ökade valutakursrisker och större osäkerhet i hur stora kostnaderna för verksamhet i Sverige slutligen blir, omräknat i USD eller Euro. För att vara en attraktiv plats för internationella företag så behöver Sverige införa Euron. En folkomröstning bör därför hållas 2011.

- En stark industripolitik för Sverige bör vara en bred politik som levererar gynnsamma förutsättningar för kunskapsintensiva verksamheter i allmänhet.

- God utbildning, från förskola och grundskola till gymnasium, yrkesutbildning, kvalificerad yrkesutbildning, högre utbildning och forskning
- Den svenska kapitalbeskattningen bör ses över ur ett internationellt och ett ägarperspektiv för att skapa bra förutsättningar för både svenskt och utländskt ägande.
- Genomför åtgärder som ökar tillgången på riskvilligt kapital i tidiga investeringskedan.
- Gör det mer förmånligt för företag att satsa på forskning och utveckling, bl.a. genom att införa skatterabatt för forskningssatsningar.
- Se till att utländska och svenska företag i Sverige har tillgång till den kompetens de behöver, t.ex. genom reformerade expertskatteregler och högklassig spetsforskning.
- Öppna för mer konkurrens inom offentligt finansierad verksamhet. Det skapar möjligheter för nya framgångsrika företag inom t.ex. vårdsektorn att frodas och växa
- Inför Euron – Sverige bör gå med i valutaunionen fullt ut

Ett kunskapsdrivet företagande

Företagandet måste växa för att ge högre reallöner och fler jobb. Vi eftersträvar ett kunskapsdrivet företagande. Med det menas att företagen utvecklar mer och mer avancerade produkter, tekniskt, nya innovativa affärsmodeller eller på annat sätt skapar slagkraftiga organisationsmodeller. Om vi ska kunna hålla en hög ekonomisk standard måste näringslivet i ökande grad ha en inriktning mot avancerade produkter som kan bära den höga lönenivå som är eftersträvansvärd. Detta innebär inte att vi nedvärderar ”brödfödeföretagande”. Detta kan vara en god lösning för den som funnit en nisch men som inte vill låta företaget växa, eller för den som vid företagsnedläggning undvikit arbetslöshet genom att starta eget.

Förutsättningar för ett kunskapsdrivet företagande läggs inte minst genom standarden på vårt utbildningsväsende, allt från grundskolan till den avancerade akademiska nivån. De satsningar som nu görs på bättre kvalitet i grundskola och gymnasium liksom yrkesutbildningen är viktiga för utvecklingskraften och attraktiviteten på lång sikt.

Genom forskningspropositionen som beslutats i Riksdagen har vi både förstärkt forskningen direkt och redovisat framtida satsningar. Det är en förstärkning av den reguljära forskningen vid universitet och högskolor och en satsning på strategiska områden. Industriforskningsinstituterna stärks. De senare har en inriktning som ligger nära de konkreta problem som de mindre företagen har. Det är därför värdefullt att de får en möjlighet att utöka sin verksamhet. Det statliga Vinnova som är inriktat mot konkurrensutsatt behovsmotiverad forskning och utveckling av innovationssystem får också ökade resurser.

Det finns ett särskilt forskningsprogram för de mindre företagen, Forska & Väx. Den satsningen bör utökas.

De statliga forskningspengarna bör kompletteras med att en särskild skatterabatt införs för Forskning och Utveckling i företag. Detta finns i någon form i de flesta länder som Sverige konkurrerar med om lokalisering av kunskapsintensiva verksamheter. En FoU-rabatt är mycket viktig som komplement till andra villkor under den tid en produkt utvecklas och kommersialiseras. Rabatten kan utformas med ett tak per företag så att det främst blir nya och mindre verksamheter som drar nytta.

Vid en del universitet och högskolor kommer nu särskilda innovationskontor att upprättas. De ska förstärka de insatser som görs för att lotsa forskningsresultat till kommersiell användning.

En form för att hjälpa fram forskningsresultat till kommersialisering är inkubatorer eller teknikparker, vilka oftast finns i anslutning till högskolor och universitet. En inkubator är en miljö där en blivande företagare kan vara verksam och bygga upp sitt företag och samtidigt få råd och vägledning från andra med företagarerfarenhet i inkubatormiljön. Inkubatorer och verksamheter liknande teknikparkerna kan vara mycket betydelsefulla även för att få fram innovationer som inte har sin grund inom högskolevärlden, fler sådana möjligheter behövs därför. Detta kan ske bredare inom de inkubatorer som finns i anslutning till högskolor och i inkubatorer i andra innovativa miljöer. Innovationsbrons program med statligt stöd för inkubatorer bör därför utvidgas.

Andra idéer som kan prövas är ett SBIR-program (Small Business Innovation Research), en amerikansk idé. Det innebär att myndigheter med forskningsanslag eller utvecklingsanslag ska låta en viss andel av budgeten gå till innovativ upphandling hos mindre företag. Sverige bör utreda hur det skulle kunna införlivas i de svenska myndigheterna.

Sverige ligger redan idag väl till i de olika mätningar kring innovationskraft som görs. Sverige ligger i världstopp vad avser andel av BNP som satsas på forskning och utveckling. Detta till trots står resultaten inte i paritet med insatserna, vilket brukar kallas den svenska FoU-paradoxen.

En god idé som förblir en idé är ekonomiskt värdelös. Innovationer är idéer som omsatts till praktisk nytta genom att kommersialiseras och nå en marknad. Det är kombinationen av kunskap, idéer med entreprenörskap som skapar innovationen. Goda entreprenörsvillkor är därför helt avgörande för att fler idéer ska realiseras i praktiskt företagande, för att kunskapen ska kommersialiseras. Därför handlar resterande avsnitt av detta program om hur entreprenörsvillkoren ska förbättras.

- Stärk industriforskningsinstituterna, organisatoriskt och med resurser
- Stärk forskningsprogrammet för de mindre företagen, Forska & Väx.
- Inför en FoU-skatterabatt för kostnader för forskning och utveckling i företag
- Starta fler teknikparker och inkubatorer, öppet även för entreprenörskap sprunget ur källor utanför högskolan
- Pröva att avdela en del av myndighetsanslagen till innovativ upphandling från mindre företag, ett svenskt SBIR-program.

Kapital för innovation och tillväxt

Tillgången till riskvilligt kapital (ägarkapital) upplevs ofta av nystartade företagare som ett hinder för att starta, växa och expandera. I grunden har de flesta för lite egna pengar och alltför få tillräckligt kapital. Sänkta inkomst- liksom kapitalinkomstskatter som gynnar sparande och återinvesteringar är därför viktigt för företagandet. Under mycket lång tid har skattesystemet gynnat institutionellt och utländskt ägande framför inhemskt och privat. Det är dags att ändra på det!

Det är naturligt att den som ska starta ett företag bidrar med en andel eget kapital, ett riskkapital. Därutöver behövs att andra kan vara villiga att satsa medel på något så riskfyllt som att driva företag. Det är bristen på ”rika” personer som är problemet. Funnes större möjlighet att med arbete eller företagande bygga upp en egen förmögenhet funnes det också flera som ville satsa medel på eget eller andras företagande.

Det som upplevs som den främsta bristen är avsaknaden av riskkapital i de allra tidigaste skedena av ett nytt företags liv och för mindre företag. Den övervägande delen av riskkapitalutbudet (Venture Capital) går till utköpsaffärer, inte till de tidiga skedena i företagsuppbyggnaden. Denna typ av riskkapital är heller inte alls aktuellt för de mindre företagen som vill utveckla verksamheten. Statens insatser bör främst inriktas på att komplettera marknadsinsatserna och därför behövs större möjligheter till statlig såddfinansiering och till de riktigt tidiga faserna.

Det behövs fler människor som har egna pengar att satsa och det behövs fler ”affärsänglar”, personer som både satsar pengar, engagemang och kunnande i nya företag. Staten kan underlätta för nya företag genom att göra det mera förmånligt att satsa kapital i nytt företagande. En utredning pågår för närvarande om möjligheterna att ge den som investerar i mindre företag särskilda stimulanser. Det skulle kunna gälla särskilda skattelättnader om man satsar pengar i mindre företag, d.v.s. företag som inte är noterade på börsen eller handelsbolag som enbart ägs av enskilda individer. Utredningen ska snart lägga fram sina förslag. Vi anser att ett riskkapitalavdrag bör införas. Ett sådant bör inte vara begränsat till satsningar i eget eller närståendes företag utan kunna vara utformat så att man kan satsa i företag drivna lika gärna inom sitt nätverk eller, inspirerat av den brittiska modellen, via mindre riskkapitalfonder som satsar på mindre företag och i tidiga skeden.

En ytterligare möjlighet att genom skattelättnader öka tillgången på riskvilligt kapital är att låta den som gjort en reavinst vid försäljning av företag eller av sitt ägande skjuta på reavinstbeskattningen om han/hon återinvesterar i andra onoterade bolag (modell ”skogskonto”). Detta bör införas.

Den enskilde har sitt största kapital placerat i olika former av pensionssparande, varav Premiepensionen är en viktig del. Idag finns hundratals olika fonder att välja mellan men ingen möjlighet att disponera dessa medel för att placera dem i företag som han/hon tror på. Det är inte möjligt att själv välja vare sig noterade eller onoterade företag. Man skulle kunna öppna en möjlighet för att de medlen skulle kunna användas för att satsa i enskilda företag man tror på. Därmed skulle medlen kunna användas som riskvilligt kapital även t.ex. vid företagsstart. Förändringar av PPM-medlens placeringsregler kräver en fempartiöverenskommelse, Folkpartiet slår vakt om pensionssystemet och den breda förankringen.

Tillgången på riskkapital i senare skeden i de lite större företagens liv har på senare år varit god i Sverige i jämförelse med andra länder. Det betyder inte att det varit tillräckligt. Det privata riskkapitalet som finns i riskkapitalbolag och – fonder används till övervägande del i utköpsaffärer. Det är ett naturligt led i företagets utveckling. Samtidigt ser man för närvarande i den mycket dämpade aktiviteten i riskkapitalbolagen att affärer som bygger på en hög andel lånat kapital är särskilt riskfyllda.

I spåren av finanskrisen blir utköpsaffärerna färre, det saknas kapital. Detta i sin tur leder till att de aktörer som finns i de tidigare faserna inte kan lämna företagen vidare till nästa fas, och därmed inte har kapital att satsa i nya företag. Även av detta skäl behöver det statliga riskkapitalet för de tidigare faserna öka, exempelvis till Industrifonden, som komplement till andra statliga insatser och garantier

Det finns en riklig flora av statliga aktörer och statligt finansierade aktörer när det gäller rådgivning och finansiering. Statens insatser ska inte ersätta utan i huvudsak komplettera de rådgivare och finansiärer för företagande som finns på marknaden. En översyn av dessa

statliga aktörer behövs därför. Låneverksamhet bör också läggas på entreprenad till privata kreditgivare, som då kan erbjuda såväl vanliga krediter som mjukare, statligt stödda lån.

Som en konsekvens av finanskrisen har omfattande stödinsatser skett för att säkra kreditgivningen till både små och stora företag. Staten har också gjort en del direkta insatser för att öka utbudet av lån och kreditgarantier. Almi företagspartner har fått 2 miljarder i ökad kapitalbas.

Kvinnor har, generellt sett, avsevärt mindre pengar än vad män generellt har. De är ofta dessutom mindre benägna att ta risker med familjens ekonomi. Därför är mikrolånen viktiga och det är bra att dessa nu höjts från 50 000 kronor ända upp till 250 000 kronor. Det är angeläget att de statliga rådgivningsinsatserna inte inriktas på start av företag i mindre lämpliga företagsformer, vilket ekonomisk förening ofta är med hänsyn till möjlighet till krediter, expansion, kapitalbildning och tillväxt.

Att kunna låta företaget växa med egna pengar är också viktigt. Det är mycket vanligt att ägare till mindre företag inte är vare sig intresserade av eller intressanta för externa ägare, och enbart lånefinansiering är svårt. Då företaget ger bra resultat vill man kunna spara dessa pengar i företaget för framtida expansion. Dagens periodiseringsfonder har dels regler för hur de får byggas upp vilket inte alltid stämmer med förutsättningarna, dels är beskattas fonderingen motsvarande en räntebeläggning. Vi vill därför införa en generell rätt till fondering inom företaget upp till 5 miljoner kronor utan beskattning.

- Sänk kapitalinkomstskatten
- Öka statens utbud av riskkapital i sådd- och tidiga faser
- Ge skatteincitament för satsningar på riskkapital genom riskkapitalavdrag
- Fler affärsänglar, skjut upp reavinst vid återinvestering i onoterade företag.
- Utred möjligheten att låta den enskilda pensionsspararen avgöra den direkta placeringen av de egna PPM-medlen i onoterade företag.
- Lagg ut statlig finansiering ”på entreprenad” till privata aktörer såsom banker
- Växa med egna pengar - fri fondering upp till 5 miljoner kronor

Balans mellan risk och vinst

En företagare har i allmänhet en mera riskfylld och ansvarsfylld situation än den anställde. Risken för misstag och förlust finns, men också chansen till högre inkomster. Att vara företagare är inte jämförbart med anställning och det leder därför tanken fel att försöka likställa villkoren. Det är den samlade balansen som behöver bli bättre. En grundfråga är då att företagaren måste kunna tjäna pengar på sitt risktagande då man lyckas. Bara så kan man i grunden förbättra balansen mellan risken och vinsten för entreprenörer!

Företagaren har också i många fall både svårare att faktiskt kunna utnyttja socialförsäkringssystem, och mer än bara sin personliga inkomst som bortfaller vid frånvaro. Denna annorlunda situation behöver man beakta på ett tydligare sätt än idag. Det bör ske genom att kopplingen mellan det man betalar in i avgift och det man kan få ut i ersättning blir tydligare. Valmöjligheterna inom systemens ramar bör bli större. På så sätt kan företagaren söka finna andra former än enbart genom det allmänna socialförsäkringssystemet att lösa sina trygghetsbehov.

Utredningen Trygghetssystem för företagare (SOU 2008:89) har pekat på en rad områden där företagarens situation behöver förbättras, vi vill att dessa ska genomföras och pekar här särskilt på några punkter:

Alla företagare, även de som driver annan företagsform än enskild firma ska kunna registrera sig som företagare i socialförsäkringssystemen.

Det ska vara möjligt att i större utsträckning välja antal karensdagar i sjukförsäkringen, upp till 360 dagar. Det skulle göra det möjligt för företagare att välja en skydds nivå som bättre passar den egna situationen. Väljer man ett högre antal karensdagar betalar man mindre i sjukförsäkringsavgift.

Det inkomstbegrepp som utgör basen för sjukpenningen bör baseras på tidsmässigt utjämnade tidigare inkomster, under ett startskede baserat på tidigare inkomster från tjänst. Likaså bör dagberäkningen likställas anställda.

Det bör också vara möjligt att ha avbrott i företagandet utan att det drabbar ens möjlighet att erhålla a-kassa.

En företagare med små barn kan ha svårare än många andra att vara hemma med föräldradighet och sjuka barn. Det går redan idag att överlåta tillfällig föräldrapenning vid vård av barn till någon annan, om denna är frånvarande från sitt ordinarie arbete. Det bör bli möjligt att överlåta föräldrapenningen även till den som utför tjänster inom hushållstjänstsystemet, eller till någon som inte har inkomst exempelvis en student som enkelt kan registrera sig som företagare.

Ett förenklat aktiebolag bör snarast införas, med lägre krav på aktiekapital. Detta gör det möjligt för många fler att driva företag i aktiebolagsform, och därmed tydligare skilja företaget från privatekonomin.

Många av dessa regelförändringar skulle vara särskilt gynnsamma för att fler kvinnor ska vilja ta de ökade risker som företagande betyder.

En för det mesta tråkig, men naturlig del i företagande och entreprenörskap är att en del företagande misslyckas. Idéerna höll inte, konjunkturen var ogynnsam eller entreprenören var inte den rätte är några viktiga förklaringar. Misslyckanden får inte ses som någonting som skall ensidigt brännmärkas och utestänga från nya försök, utan också som en del i en läroprocess och en naturlig del av en fungerande dynamisk ekonomi. En delutredning om insolvensregler m.m. har nyligen presenterats. Dess förslag innebär bl. a att det ska bli lättare att få skuldsanering och att tiden för detta ska förkortas. Det skulle göra det lättare att komma igen som företagare. Detta bör genomföras snarast.

- Sänk skatten för entreprenörer
- Låt alla företagare registrera sig som företagare i socialförsäkringarna
- Öka valmöjligheterna när det gäller karensdagar upp till 300 dagar i sjukförsäkringen.
- Inkomstbegreppet i sjukförsäkringen bör baseras på tidigare faktiska inkomster. I ett startskede på tidigare inkomst av tjänst.
- Gör det möjligt att överlåta tillfällig föräldrapenning för vård av barn även till tjänsteföretag.
- Inför förenklat aktiebolag, med lägre krav på kapital
- Genomför förslag om enklare skuldsanering.

Skatter

För 20 år sedan genomfördes ”århundradets skattereform”. Sedan dess har mycket hänt. Ett nytt århundrade har visat på att globaliseringens inverkan är betydligt starkare. Trycket från den internationella konkurrensen att sänka skatter är starkt. Den demografiska omvandlingen, en allt äldre befolkning kommer samtidigt att öka trycket på offentlig finansiering av pensioner, äldreomsorg och vård. Skatter är, visserligen långt ifrån den enda, en nyckelfråga för företagande. Det gäller både skatter på kapital och på arbete.

Samtidigt har under 20 år mycket omfattande förändringar gjorts i de olika regelverken. Ett samlat grepp över beskattningen behöver tas genom att sätta igång ett arbete för en ny stor skattereform för att skapa ett skattesystem som gynnar jobb och företagande i en globaliserad värld. Den internationella konkurrensen kommer att kräva fortsatt sänkning av de skatter som drabbar företagsamheten. Det gäller både de skatter som direkt belastar företagen, som t ex arbetsgivaravgifter, och skatter på enskilda individer, beskattning av företagarens inkomst. Genom en samlad översyn kan de långsiktigt viktigaste skattesänkningarna bli prioriterade. Sverige behöver ett skattesystem som klarar globaliseringens utmaningar.

De förslag som vi lägger fram här handlar om de vi i dagsläget ser som viktigaste.

Genom jobbskatteavdraget har det skett stora sänkningar av inkomstskatten med tyngdpunkt på låg- och medelinkomsttagare. Det är nu dags att lätta skatterna en bit högre upp i inkomstskalan. Den statliga skatten och särskilt dess övre del, den s.k. ”värnsskatten”, är en skatt på dem som tar på sig ansvar, som vill vidareutbilda sig, ta på sig svårare arbetsuppgifter. Den bör tas bort. Sänkningen av den statliga skatten bör fortsätta. Skattereformen i början av 90-talet syftade till att begränsa hur många som skulle betala statlig skatt. Det målet har ännu inte uppnåtts.

Det måste löna sig bättre att utbilda sig, ta ansvar och ta risker. Därför måste de höga marginalsatterna sänkas genom att inkomstskatten blir ”plattare”.

Förmögenhetsskatten har avskaffats, men fortfarande är kapitalinkomster relativt sett högt beskattade i Sverige. Det motverkar kapitalbildning och placering i produktivt företagande. Därför bör kapitalinkomstskatten sänkas, och i detta konjunkturläge med låga räntor, är det en fördelaktig tidpunkt.

En komplicerad del av skattesystemet är de regler som gäller för ägare av fåmansbolag (ofta kallat 3:12-reglerna). Det ursprungliga skälet för 3:12-beskattningen var den befarade risken för att för att människor skulle välja att ”sätta sig på bolag” och därmed ta ut inkomst som kapitalinkomst till lägre beskattning än om lön togs ut och beskattades som inkomst av tjänst. Konsekvenserna har blivit ett mycket komplicerat regelverk som i vissa fall innebär att företagaren istället betalar mer i skatt. Vi är övertygade om att detta i huvudsak är en överdriven farhåga. Det är inte enbart beskattningen som är viktig. Dels avstår den enskilde såväl trygghet som förmåner av sin anställning, dels är det inte troligt att företag har intresse av att nyckelpersoner knyts som fria konsulter i eget bolag.

Trots stegvisa förändringar i fåmansbolagsreglerna kvarstår stora nackdelar. Systemet är fortfarande svåröverskådligt och får mycket olika effekter beroende på situationen för det företag och den ägare det gäller. De fördelar som ett borttagande av särreglerna innebär uppväger enligt vår uppfattning riskerna med att enstaka personer skulle etablera sig som företag istället för att vara anställda inom organisationen. Fortsatt reformering av fåmansbolagsreglerna (3:12) behövs därför.

För nya och växande, kunskapsintensiva företag kan det vara svårt att bära höga lönekostnader, samtidigt som de personer som lämnar sina säkrare anställningar för att satsa på att jobba i ett nystartat företag tar en större risk med sin anställning. Personaloptioner är då ett sätt att kunna attrahera kompetens som är med och delar risken – och vinsten när man lyckas. Beskattningen av personaloptioner behöver sänkas, särskilt i fåmansbolag (skillnaden bortfaller om de särskilda fåmansbolagsreglerna försvinner).

Arbetsgivaravgifterna har sänkts för särskilda grupper, äldre, sjukskrivna, tidigare arbetslösa, ungdomar m.fl. Detta för att gynna att grupper som har svårare att få jobb ska bli anställda.

Ur de mindre företagens synvinkel är dock ofta arbetsgivaravgifterna i sig en tung belastning. Att gå från att vara "sin egen" till att ta in sin första anställda är inte bara en stor kostnad. Det innebär också att företagaren tar på sig ett stort ansvar för en annan person som i hög grad är lagreglerat, liksom att administrativa kostnader uppstår. Det är därför rimligt att införa en reduktion, ett grundavdrag på arbetsgivaravgiften. I ett första steg på en summa som motsvarar den först anställda. Vi föreslår därför att arbetsgivaravgiften exkl. pensionsavgift halveras för de första 300 000 kr i lönesumma i ett första steg

Folkpartiets mål är att arbetsgivaravgifterna ska vara riktiga avgifter, det vill säga att de rena skattedelarna försvinner. Detta skulle kräva skattesänkningar i storleksordningen 70 miljarder kronor, och riskera leda till att högre lönekostnadsutveckling åter upp skattesänkningen. Vi förordar därför att fortsatta sänkningar sker genom att grundavdraget utökas med en allteftersom större lönesumma.

Det behövs också en ökad rättssäkerhet i skattehanteringen. Ett sådant är skattetilläggen, inklusive skattetillägg för periodiseringsfel som bör tas bort. Vi vill inte stimulera fram fler företagare för att deras tid till alltför stor del ska läggas på skattehantering. Rättsprocesserna behöver bli mer rättsäkra.

En sådan fråga är det s.k. företrädaransvaret. Företrädaren för en juridisk person blir direkt på förfallodagen personligt ansvarig för företagets alla skatter. Det ger ingen tidsfrist för att försöka rädda ett utsatt företag, en fråga som är högst aktuell under denna finanskris.

- Dags för en ny stor skattereform. Med utgångspunkt i globaliseringens utmaningar för jobb och företagande behöver Sverige ta ett samlat grepp om skattesystemet
- Avskaffa "värnskatten" och sänk den statliga inkomstkatten.
- Sänkt kapitalinkomstbeskattningen
- Ta bort de skatteregler som drabbar fåmansbolagen (3:12-reglerna).
- Inför en reduktion på arbetsgivaravgiften, i ett första steg på 10 procentenheter för de första 300 000 i lönesumma
- Fortsätt successivt utvidga denna reduktion av arbetsgivaravgifterna.
- Förbättra villkoren för enskilda näringsidkare.
- Förändra skattevillkor för personaloptioner så att nyckelpersonal kan rekryteras i företagen till rimliga kostnader
- Öka rättssäkerheten, bl.a. skattetilläggen och avskaffa företrädaransvaret för skattebetalningar

Tillväxt och internationalisering

Sverige är ett öppet land. Företagandet måste därför ske i mer eller mindre internationell konkurrens. Sverige har ett gott utgångsläge. Det svenska storföretagen är vant vid denna

konkurrens. Ett led är integrationen med de övriga EU-länderna och den harmonisering av olika regler som skett under de senaste 10-15 åren. Det finns dock en risk att finanskrisen och lågkonjunkturen driver fram ökad protektionism.

De internationella handelsförhandlingarna inom WTO är viktiga för att öppna nya marknader och föra in u-länder i den internationella handelsgemenskapen. Sverige ska vara pådrivande inom EU för att statstöd och protektionism motas och ett nytt WTO-avtal kan tecknas.

Sverige och USA har haft en god utveckling av produktiviteten och bör av det skälet inte tappa i konkurrenskraft. Ett medlemskap i euroområdet skulle öka integrationen och vidga våra marknader. Sannolikheten att få nya investeringar och lokaliseringar skulle då öka.

En liten andel av de mindre och medelstora företagen är internationaliserade. Samtidigt är det väl belagt att de som har import och/eller export ofta är mer produktiva, växer mer genom att den internationella miljön ökar kunskap och kompetens både när gäller produkter, produktion och marknader. För många av de nya innovativa produkterna, tjänsterna och affärsmodellerna är Sverige snabbt en allt för liten marknad för att företagen på ett gynnsamt sätt ska kunna växa.

De stora företagen klarar sig lättare i den internationella omgivningen. För de mindre och medelstora företagen behövs en infrastruktur av information och rådgivning om export och annan verksamhet utomlands. Denna verksamhet behöver stärkas, bland annat inom ramen för Exportrådet. De statliga insatserna, både på lokal nivå och internationellt kan med fördel samordnas och effektiviseras samtidigt som de förstärks. I samband med regeringens förslag om åtgärder för att motverka finanskrisen fick Svensk Exportkredit ett tillskott på 3 miljarder kronor vilket ökar dess utlåningskapacitet kraftigt.

Den höga svenska inkomstskatten har tvingat fram en särskild expertskatt för utländska experter. Den bör reformeras genom att bli förutsägbar, enligt dansk modell från en viss nivå på inkomst och gälla under längre tid, 5 år.

- Uppmuntra internationellt företagande. Sverige ska strida för frihandel i internationella organisationer
- Förstärk Exportrådets och Svensk Exportkredits m.fl. möjligheter att ge stöd för att öka de mindre företagens internationalisering.
- Fortsatta insatser för att få företag att etablera sig i Sverige.
- För att underlätta rekrytering av spetskompetens internationellt bör en förenkling, breddning och förlängning av expertskatten genomföras

Konkurrens

I mitten på 90-talet avreglerades flera marknader i Sverige, bland dem marknaden för teletjänster. Under de närmast påföljande tio åren hade vi en förhållandevis hög produktivitet i den svenska ekonomin och den drevs till stor del av utvecklingen i tele- och kommunikations sektorn. Den hängde ihop med ökad internationalisering och konkurrens, men de svenska avregleringarna bidrog också och gjorde att nya och utvecklade produkter kunde få fäste på den svenska marknaden. Det visar på vikten av bra regleringar för att skapa förutsättningar för positiv konkurrens och hög produktivitet.

Politiker bör som regel inte direkt styra marknaden och företagens aktivitet. Däremot är det viktigt att politiker sätter upp bra institutionella ramverk som uppmuntrar till god konkurrens och entreprenörskraft. Bra reglering av marknaden kan hjälpa företag att växa och vara innovativa. Både företag och samhälle drar nytta av ökad konkurrens som kan fostra innovation och utveckling. Konkurrens handlar inte bara om pris, utan även om utveckling av nya och befintliga varor och tjänster. Det omvandlingstryck som företag idag känner beror dels på konkurrensen på den inhemska marknaden, men även på det tryck som finns utifrån, särskilt för ett land som Sverige med en liten och öppen ekonomi.

På många marknader har Sverige idag en god konkurrenssituation. Prisskillnaderna mellan Sverige och andra länder i Europa har successivt minskat, ett resultat av den ökade internationaliseringen och mer integrerad inre marknad inom EU. Men det finns också områden där konkurrenssituationen är sämre. Vissa marknader domineras av ett fåtal aktörer och det finns höga inträdeshinder. En sektor där konkurrensen kan förbättras är byggsektorn. Det är också viktigt att regelverket understödjer även fortsatt utveckling av tele- och andra kommunikationstjänster. Offentlig upphandling är ett område där konkurrensen verkar försvagas. De mindre företagen missgynnas också av att de har svårt att delta i budgivning om större projekt. En uppdelning av projekt i mindre upphandlingar kan därför underlätta för mindre företag att delta i och vinna upphandlingar. Kompetensen hos dem som utför upphandlingar behöver stärkas, både i kommuner, landsting och staten.

Konkurrensverket fick 2008 ett särskilt uppdrag att lämna förslag till åtgärder som stärker konkurrensen i Sverige som ska slutredovisas den 31 mars 2009. Vi vill här i avvaktan på slutrapporten lyfta fram några områden.

Det viktigaste området där konkurrensen fortfarande ofta är svag är de offentligt finansierade välfärdstjänsterna. Även om det har skett öppningar på senare år finns det fortfarande områden med offentliga monopol eller där konkurrensen är begränsad. På olika håll i landet, främst i kommuner med borgligt styre, försöker man ge förutsättningar för att privata initiativ ska kunna förse oss med skattefinansierade tjänster.

Ökad konkurrens kan skapas antingen genom offentliga upphandlingar av tjänster eller genom att kunden av den offentligt finansierade tjänsten själv får välja bland godkända utförare. Upphandling kan vara ett bra alternativ i vissa fall, men den ger inte den enskilda individen valfrihet. Därför bör i så stor utsträckning som möjligt valfrihetssystem införas. Därför har den nya lagen om valfrihetssystem (LOV) införts, som trädde i kraft 1 januari 2009. Den ger kommuner och landsting ett system för att införa valfrihetssystem för omsorgs- och stödtjänster för äldre, för personer med funktionsnedsättning och för hälso- och sjukvårdstjänster.

Syftet med att öka konkurrensen inom välfärdssektorn är inte i första hand att pressa kostnaderna, utan framför allt att öka mångfalden, kvalitén och valfriheten i de tjänster som erbjuds medborgarna. Att marknaderna öppnas upp för fler alternativ skapar möjlighet till innovation och utveckling av nya företag inom välfärdssektorn. Lika villkor ska gälla för alla utförare, oavsett om verksamheten drivs kommunal, privat eller ideell regi.

Det är fler kvinnor än män som jobbar i offentligt finansierade verksamheter. Kvinnor driver också i mindre utsträckning än män företag. Genom att öppna större möjligheter för företag inom välfärdssektorn så skapas också möjligheter för fler driftiga kvinnor att kunna påverka sina egna arbetsvillkor och skapa något eget. Eller få fler arbetsgivare att välja mellan.

Det är viktigt att det offentliga inte snedvrider konkurrensen och att offentliga myndigheter inte går utanför sin myndighetsroll och konkurrerar med privata företag inom näringsverksamhet. Konkurrenslagstiftningen bör därför stärkas med en konfliktlösningsmekanism mellan offentlig och privat affärsverksamhet, där privata företag kan anmäla till Konkurrensverket och få prövat om den offentliga affärsverksamheten överhuvudtaget ska tillåtas eller villkoren för det.

En välfungerande elmarknad som kan hålla konkurrenskraftiga priser är viktigt både för svenska hushåll och företag. Alliansens energiöverenskommelse har förbättrat förutsättningarna för investeringar i kraftproduktion, bland annat genom att planeringsmålet för vindkraft höjts till 30 TWh till 2020 och genom att det blir tillåtet att bygga nya kärnkraftsreaktorer när de gamla tjänat ut. Tillståndsprocessen för byggande av vindkraftverk förenklas också, vilket gör att ledtiderna för byggnation kan kortas.

Även om det finns en nordisk marknad för själva elproduktionen, så är eltjänsterna till kund fortfarande i stort nationella marknader. För att öka konkurrensen om slutkunden behöver regelverken kring bl.a. leverantörsbyten och elmätning harmoniseras mellan de nordiska länderna. Förändrat och förbättrat regelverk kan också uppmuntra till fler aktiva val av konsumenterna och därmed till ökad konkurrens. För att stimulera en fortsatt utveckling av elmarknaden bör därför bland annat marknaden för elmätare avregleras.

- Ökad konkurrens genom fler producenter av offentligfinansierade tjänster.
- Stoppa statliga och kommunala myndigheters näringsverksamhet som snedvrider konkurrensen. Inför en lag om konfliktlösning mellan privat och offentlig säljverksamhet.
- Korta handläggningstiderna i plan- och byggprocessen.
- Övervaka den bristande konkurrensen i byggsektorn.
- Eftersträva mindre upphandlingar som underlättar för små företag att delta och stärk upphandlingskompetensen i stat, kommun och landsting
- Dela upp samägandet inom elproduktionen så att konkurrensförhållandena stärks.
- Skapa förutsättningar för mer konkurrens och en gemensam nordisk marknad för el-tjänster till kund.

Mindre krångel

Ett stort hinder för företagande är alla regler som företagaren måste följa. Den som framför allt vill genomföra en företagsidé tvingas bli administratör och blankettifyllare. Allians för Sverige har gjort ett åtagande att minska företagets administrativa kostnader till följd av statliga regler med minst 25 % under mandatperioden. Det är av största vikt att detta fullföljs och därför måste genomförandet intensifieras och alla departement och myndigheter medverka till att målet nås. Det är också oerhört viktigt att kommunerna också går i samma riktning, att minska regelbördan på företagen.

- Intensifiera arbetet med att minska företagets administrativa kostnadsbörda med 25 %.

Entreprenörskap i skolan

Om fler ska bli företagare i Sverige behöver positiva attityder, förhållningssätt och kunskap kring företagande och entreprenörskap grundläggas redan i skolan. Entreprenörskap i skolan

är dock inte enbart det samma som att lära sig starta företag, utan handlar snarare om ett entreprenöriellt förhållningssätt som kan grundläggas långt innan barnen är tillräckligt gamla för att förstå begrepp som rör företagsvärlden. Det finns ett värde i ett entreprenöriellt förhållningssätt även för elever som går vidare till anställningar. Många av de egenskaper som kännetecknar en entreprenör, som nyfikenhet, kreativitet, förmågan att se möjligheter och lösa problem behöver därför stimuleras och utvecklas genom hela skolgången. Skolan är en viktig arena för att Sverige ska bli mer entreprenöriellt.

För att detta ska bli verklighet behövs kompetensutveckling hos lärarna, både för att använda mer entreprenöriella undervisningsformer i allmänhet och för att i undervisningen förmedla företagandets betydelse för jobb och välbefinnande.

I skolans styrdokument anges idag att utbildningen ska syfta till anställningsbarhet. Det kan vara en spegel av de samhällsattityder vi haft, men behöver omformuleras för att en annan attityd ska genomsyra skolan. Skolans styrdokument bör därför omformuleras till att utbildningen ska syfta till försörjning genom anställning eller företagande.

Några av de orsaker till lågt företagande som brukar anges är bristande självförtroende och för lite kunskap och praktisk erfarenhet om hur man startar och driver eget företag. Att redan i skolan få mer formell kunskap och färdighet om företagande genom att prova att driva företag underlättar sannolikt för många att våga ta steget. Därför är det viktigt att de olika fristående organisationer som arbetar med detta får grundfinansiering för sin verksamhet, exempelvis Ung Företagsamhet, Snilleblixterna och många andra. Det är också viktigt att det inom ramen för ordinarie kurser på alla gymnasieprogram ges möjlighet att använda denna undervisningsform,

Den arbetsgrupp som jobbar med utbildningsfrågor kommer att hantera entreprenörskap i skolan mer utförligt. Vi lägger här några förslag som har mer direkt bäring på entreprenörskap i bemärkelsen att stimulera till framtida företagande

- Utbildningens mål ska definieras om från att leda till anställningsbarhet till försörjning genom anställning eller företagande i skolans styrdokument
- Kompetensutveckling av lärare inom området entreprenörskap och entreprenöriellt lärande.
- Ökad samverkan mellan skola och näringsliv.
- Finansiellt stöd till organisationer som på ett framgångsrikt sätt arbetar med entreprenörskap i skolan, t ex Ung Företagsamhet, Snilleblixterna med flera.
- Alla gymnasieprogram ska ge utrymme för att inom ramen för ordinarie kurser använda undervisningsmetoden att prova på att starta och driva företag.

